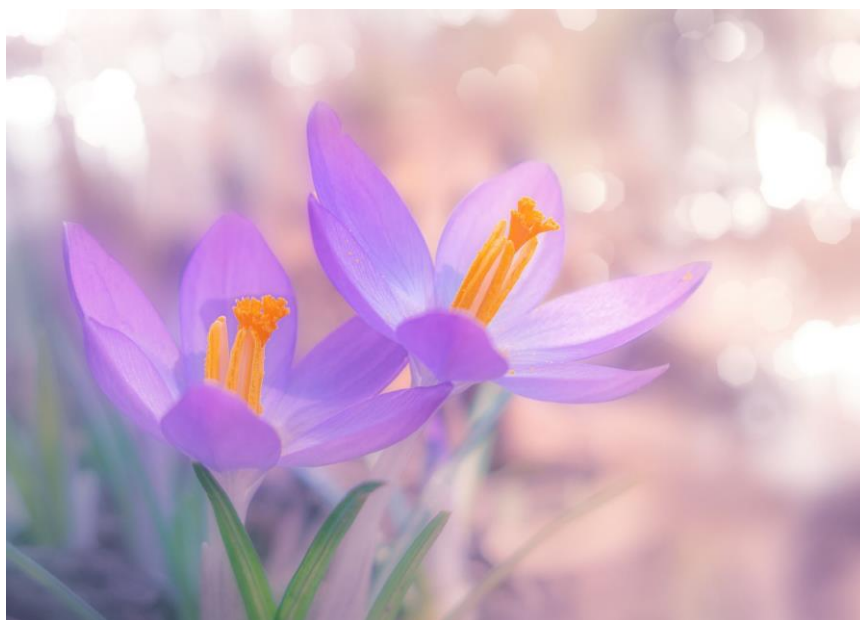

Lente – intermezzo

Een programma met gedachten,
gedichten, muziek rond de
wisseling van het seizoen

Uitbarstend leven

Maart/April 2023

Muziek: Morgenstimmung – Peer Gynt Suite van Edvard Grieg

Welkom

Het is maart/april, het begin van de lente en over een paar weken vieren de christenen met Pasen de opstanding van Jezus Christus. Volgens de bijbel stierf Christus op Goede Vrijdag aan het kruis en stond Hij na drie dagen weer uit de dood op. Dit verhaal van herrijzenis; na de dood ontstaat er nieuw leven, heeft gelijkenissen met de wisseling van het seizoen. Na de doodse winter komt het leven weer terug in de lente met haar veelbelovende knoppen die openbarsten. Zie daar ons thema: uitbarstend leven.

Pasen wordt vaak gevierd met paashazen en gekleurde eieren. Maar een verhaal over hazen en eieren komt niet in de bijbel voor.

Waar komen die paashaas en zijn eieren dan vandaan?

Het woord *Pasen* is in Nederland afkomstig van het Joodse Pesach-feest. In feite ook een verhaal van nieuw leven. Het Joodse volk was weggevlucht uit Egypte waar zij in slavernij leefden en ging op weg naar het beloofde land. Ter nagedachtenis aan deze vlucht ligt op hun Pesach-tafel het bittere kruid van de slavernij in Egypte, de zoete wijn met vruchten, een lamsbout, het ongezuurde brood en ... een ei.

In Engeland en de VS heet het christelijke Paasfeest *Easter* en in Duitsland *Ostern*. Dit zou te herleiden zijn naar de godin Ostara of Eostra; de godin van de aarde en de vruchtbaarheid. In de vroege Middeleeuwen zijn er al verwijzingen naar haar gevonden en er zijn gelijkenissen met de Griekse mythologie en Egyptische overleveringen. In de naam van de godin zit het woord oosten verwerkt. En wat komt er op in het oosten....de zon. De dageraad, ook wel het begin van de dag, is als de lente die aanbreekt.

Volgens een mythe over deze Ostara zou zij een gewond vogeltje in een haas hebben veranderd. De haas keerde daarna elk jaar terug om gekleurde eieren te leggen.

Zoals het met mythen gaat, zijn er altijd verschillende varianten in omloop. Ook in dit verhaal. Want volgens een andere versie van het verhaal was de godin Ostara verantwoordelijk voor het begin van de lente. Toen zij daarmee een keer te laat was veranderde ze als goedmakertje een vogel in een haas. Die haas kon één dag in het jaar eieren leggen; de dag waarop Ostara werd vereerd. Door het eeuwenlang doorvertellen ontstonden verschillende versies maar allemaal met dezelfde uitkomst: een haas die eieren legt.

Waar het ook vandaan komt, in verschillende culturen wereldwijd is het ei een symbool van een nieuw leven. En het ei moet letterlijk openbarsten om het leven er uit te laten komen.

Uitdelen symbooltje van een nieuw leven

Gedicht: Zie de Lente van Marjoleine de Vos
Barst plots in de sneeuw de helleborus open
trompettert leven en knalt geel forsythia.
Guur waait de lente weg de stille winter
dun hoog licht verdrijft behaaglijk vuur.

Ineens moet alles uit zijn grond of tak
in bermen joelen paardenbloemen
de kromme wilg rilt in zijn lichte groen.
Daar staan wij ook, naakt en koud met bloesem
in grijzig haar en willen warm en wild
en dat we houden van die schrille kleuren
van elkaar.

Het verhaal van Vincent

Het schilderij de Amandelbloesem van Vincent van Gogh is een van de bekendste schilderijen door hem gemaakt. Er schuilt een bijzonder verhaal achter. Vincent was 37 jaar oud, woonde al jaren in Zuid-Frankrijk en had het mentaal zwaar. Hij verbleef, zoals vaker, in een psychiatrisch ziekenhuis toen hij het bericht kreeg dat zijn broer Theo en zijn vrouw Jo een zoontje hadden gekregen. Zij hadden hun zoontje vernoemd naar Vincent.

Ondanks de donkerte in de geest van Vincent kwam dit bericht bij hem binnen als een golf van geluk. Hij maakte dit schilderij als geboortegeschenk aan zijn jonge neefje. De pasgeborene, een belofte van nieuw leven, net als de amandelbloesem. De amandelbloesem is immers de eerste bloesem die bloeit in Frankrijk na de winter. Haar tere bloemblaadjes in wit-rose kleuren zijn krachtig en kwetsbaar tegelijkertijd en steken fris af tegen de knalblauwe heldere lucht.

Geen stam, geen horizon, geen achtergrond, niets dat de gehechtheid aan de aarde weerspiegelt, niets dat de pijn en het leed van zijn ziekzijn laat doorschemeren, alleen het pure geluk van het prille leven dat zich laat zien in de geboorte van het kind. Dat was zijn gelukwens aan zijn neefje.

In hetzelfde jaar stierf Vincent.

De familie van Gogh, en vooral zijn schoonzus, heeft na de dood van haar man Theo die niet lang na Vincent stierf, zich ingezet om de nalatenschap van Vincent en haar man bij elkaar te houden. Juist dit schilderij heeft een belangrijke betekenis gehouden voor de familie en hing, voordat het een plek kreeg in het Van Goghmuseum, altijd in het huis van Jo.

Lied: Lentesneeuw – Marco Borsato

De lente zon gaat stralen

ze slaat haar vleugels uit

De vogels komen dichterbij

maar jij hoort geen geluid

gevangen in een stilte

Gaat dit ooit voorbij?

Je ziet het nieuwe leven niet

je voelt alleen de pijn

De bomen laten hun bloesem vrij

De geur die wordt verspreid

het doet je niet zoveel

Lentesneeuw

je ziet lentesneeuw

Je richt je blik naar boven

je vraagt je af waarom

Je ziet dan veel te lang geen licht

ook al schijnt de zon

De bomen laten hun bloesem vrij

De geur die wordt verspreid

het doet je niet zoveel

Lentesneeuw

je ziet lentesneeuw

Verhaal van de kruiken en de waterdrager

Een waterdrager vervoerde twee kruiken die op een stuk hout op zijn schouders hingen. Eén van de kruiken was oud en had een barst. Terwijl de andere kruik al het water bijhield van de bron tot in het dorp, verloor de oude kruik onderweg altijd de helft van haar inhoud.

Dit duurde enige jaren en de drager leverde dus tijdens zijn reizen slechts anderhalve kruik water in plaats van twee. De perfecte kruik was trots want ze deed haar werk zonder falen. Maar de oude kruik was terneergeslagen want ze wist dat ze maar voor de helft deed wat van haar verwacht werd. Op een dag zei ze tegen de kruikendrager toen hij haar vulde bij de bron: "Ik wil mij verontschuldigen." "Waarom?" zei de waterdrager. "Ik kan maar de helft van mijn water leveren omwille van de ouderdom en de barst die ik heb opgelopen. Jij doet zoveel moeite, maar door mij kan je maar de helft leveren van wat er van je verwacht wordt." De waterdrager raakte hierdoor ontroerd en antwoordde: "Denk er niet meer aan. Als we naar huis gaan, kijk dan eens naar de mooie bloemen langs de kant van de weg." Onderweg naar huis zag de oude kruik de mooie bloemen die schitterden en geurden in het zonlicht en dat maakte haar blij. Toch voelde zij zich schuldig dat ze toch weer de helft van haar water verloren was. Waarop de waterdrager zei: "Heb je gezien hoeveel bloemen er langs jouw kant bloeien en vrijwel niet één aan de andere kant? Ik heb altijd geweten dat je water zou gaan verliezen. Daarom heb ik zaden langs jouw kant gezaaid. Zonder jou had ik nooit zulke mooie bloemen gehad."

Lied: Morning has broken – Cat Stevens

Morning has broken like the first morning
Blackbird has spoken like the first bird
Praise for the singing, praise for the morning
Praise for them springing fresh from the world

Sweet the rains new fall, sunlit from Heaven
Like the first dewfall on the first grass
Praise for the sweetness of the wet garden
Sprung in completeness where His feet pass

Mine is the sunlight, mine is the morning
Born of the one light, Eden saw play
Praise with elation, praise every morning
God's recreation of the new day

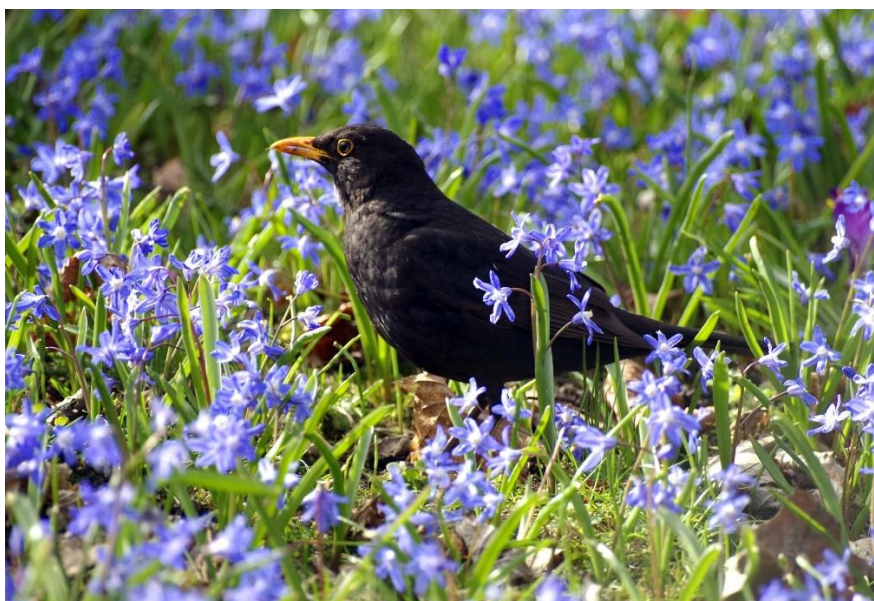
Morning has broken like the first morning
Blackbird has spoken like the first bird
Praise for the singing, praise for the morning
Praise for them springing fresh from the world

Gedachten

Er is een lied van de vorig jaar overleden zanger en liedschrijver Leonard Cohen dat Anthem heet. Lofzang. Het begint met de volgende woorden:

*De vogels, ze zongen
bij het ochtendgloren
Begin opnieuw
hoorde ik ze zeggen
Blijf niet stilstaan bij wat
voorbij is
of wat nog komen gaat
Ah, de oorlogen zullen verder
worden gestreden
De vrome duiven
zij zullen weer gevangen worden
gekocht en verkocht
en weerom gekocht
de duif is nooit vrij*

*Luidt de klokken die nog kunnen luiden
Vergeet uw perfecte plaatje
In alles zit een barst
Dat is hoe het licht binnen komt*

“In alles zit een barst, dat is hoe het licht binnen komt.” Het doet ons denken aan alle voorgaande verhalen, gedichten en liederen die we hebben gehoord. En het zet ons op het spoor dat wij vandaag volgen aan het begin van het voorjaar. Namelijk dat het omgekeerde even waar is.

In het voorjaar barst het leven weer uit. Alles wat verhuld was, het leven dat verscholen lag in de knop dat zoekt in de lente de weg naar buiten. Het is uitbarstend leven.

Het zijn de knoppen aan de bomen die openbarsten en haar bloesem laten zien om daarna haar nieuwe groen te ontvouwen. Het zijn de kuikens verborgen in hun ei die hun weg naar buiten banen door de schil open te laten barsten met hun snavel. Het is de aarde die openbarst doordat de zaden die daarin lagen ontkiemen en de weg naar het licht zoeken.

Het is de warmte van de zon die de wegbereider is van het nieuwe leven dat de weg naar buiten vindt.

De verhalen die we vertelden waren van een depressieve schilder die in niets voldeed aan het perfecte plaatje van een mens die mentaal gezond is en blij in het leven kan staan. Net als de kruik van de waterdrager die door zijn barsten en scheuren in zijn huid het water niet bij zich kon houden en zijn inhoud onderweg verloor en zich daar vervelend over voelde.

Het licht viel bij hun binnen toen zij beiden te horen kregen hoe waardevol zij waren voor de mensen om hen heen. Een broer die zo gehecht is aan je, dat hij zijn kind naar je noemt, een waterdrager die ziet hoe je iets toe hebt te voegen aan de weg die hij alle dagen moet gaan. Het zijn niet de rafels en de barsten die maken of je van waarde bent of niet. Maar mét je rafels, onafheden, barstjes,

rimpels en imperfecties mag je zijn en breng je schoonheid voort. De bloemen in de berm zouden er anders nooit geweest zijn. En de vraag is of we het prachtige werk van Vincent hadden gehad? Het is de vraag naar het dankzij of ondanks? Is het dankzij of ondanks de barsten dat het leven mooi wordt? Het woord 'dank' verbindt beiden. Het is dus iets wat ons meegegeven is in onze natuur of door een schepper, maar net hoe je zien wilt.

Eén ding weten we wel, we staan weer aan het begin van een nieuw groei en bloeiseizoen. Met daarin opnieuw een uitnodiging om het leven op te pakken en te leven.

Gedicht: Elke dag is een uitnodiging van Marinus van de Berg

Elke dag is een uitnodiging
Om goed te zijn voor jezelf,
Om jezelf op te bouwen.

Elke dag is een uitnodiging
Om jezelf te oefenen
In waardering voor dit leven
In waardering voor je kunnen.

Elke dag is een uitnodiging
Om tijd te nemen voor zorg,
Om aandachtig te leven.

Elke dag is een uitnodiging
Om intenser te leven dan nodig is
Om meer te horen dan gisteren.

Elke dag is een uitnodiging
Om elkaar te bemoedigen
Om te bouwen aan een wereld van liefde.

Elke dag is een uitnodiging
Om zin te geven aan dit leven.

Wie op de uitnodiging ingaat
Zal steeds meer van het leven houden
Ook al weet je dat je zult sterven.
Wie zich laat uitnodigen
Leert over grenzen heen te zien.

Ritueel

We illustreren aan de hand van een Matroeskja hoe je soms allerlei lagen moet afpellen om bij je diepste kern te komen, om te openbaren wat er voor moois in je diepe innerlijk verborgen ligt.

Schrijf op een ei een woord dat in je opkwam tijdens de viering en dat je graag wilt vasthouden het komende seizoen.

Muziek: Concerto no.1 in E Major La Primavera het Allegro – De vier jaargetijden van Antonio Vivaldi

Sonnet van Henriëtte Roland Holst

Te lopen in het jonge lentelicht,
dat nu elken dag langer openbloeit, –
naar de steilte te heffen het gezicht,
daarheen waar hoog, eenzaam een vogel roeit,

of maar naar den top van den populier,
waarin de merel zijn avondlied zingt, –
lied, waar al het geluksverlange' in klinkt,
dat nu rumoert door mensch en dier, –

zoo te lopen, vaak vol bekommering
over de wereld, het duistere gebeur

in haar; kleine, nietige enkeling
vol zwakheid en vol twijfel en getreur,

en dan op eens, vol moed weer en vol drang
te helpe' en ook nog soms, vol lentezang.

Afsluiting

Er zijn heel wat barsten langsgekomen. Gebarsten eieren, gebarsten bloemknoppen, gebarsten kruiken. Ook ging het over een gebarsten mens, Vincent van Gogh. Een barst spreekt van iets wat kapot gaat. Maar telkens weer bleek de barst ook een belofte van nieuw leven in zich te hebben. Uit de barst groeide iets heel moois.

Zo zult ook u uw barsten hebben opgelopen in uw leven. Dingen die kapot gingen en pijn deden. De vraag van deze lente is nu: hebben deze barsten ook iets moois opgeleverd in uw leven? Kunt u zeggen dat het mede dankzij de barsten en rafels en deuken toch een goed leven is wat u leidt? Wij wensen u toe dat u de nieuwe lente als een uitnodiging kunt zien om dat goede van uw leven op te sporen.

Lied: Lente van Anouk

Kom mee, vlucht naar buiten toe
Want de zon is fel en de lucht weer mooi blauw
'K heb ongeduldig gewacht op jou
De vogel zingt, ik zing met 'm mee
En geniet van al het moois om me heen
Ik ruik de velden en de dauw
Honderd tinten geel en groen
Ik geef de warme zon een zoen en ik bloei
Ik voel me rijk, ik voel me vrij
Ja, daar ben je weer

Ik heb d'r zo lang op gewacht
'T grijs maakte me bang
Dat is over, godzijdank
Want 't duurde veels te lang
Het is hier zonder jou
Zo kil en grauw
Alles komt tot leven
Lente, ik hou zo veel van jou

Op m'n fiets, chillend in de zon
En ik voel de wind heel zacht door m'n haar
Ik wil dit voor nu en altijd
De avondzon danst in de lucht

En voor al dit moois ben ik eeuwig dankbaar
Ja, we krijgen weer een uur erbij
Ik zie meisjes paraderen
Jongens die van alles proberen om met hem te zijn
Ja, ik voel, de kou is voorbij
Ja, je bent er weer

'k Heb zo lang op jou gewacht
't Grijs maakte me bang
Maar dat is over, godzijdank
Ja, 't duurde veels te lang
Het is hier zonder jou
Zo kil en grauw
Alles komt tot leven
Lente, ik hou zo veel van jou
Ik hou van jou

Ooh, 't is lente
En de lucht is weer mooi blauw.

Eveline Post & Gert Zomer
Nissi Westerbeke